www.svoboda-news.com

Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

MAR 1 1921

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 46. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 25-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX, No. 46. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, FEBRUARY 25, 1921. — THREE CENTS

Робітничі юнії виповідають війну „отвореним фабрикам".

ЗБОРИ ПРЕСТАВИТЕЛІВ 109 ВСЕДЕРЖАВНИХ ТА МЕЖИДЕРЖАВНИХ ЮНІЙ ВИДАЮТЬ ПОКЛИК ДО ОБОРОНИ РОБІТНИЧИХ ПРАВ.

ВАШИНҐТОН, 23. лютого. — Представителі 109 всеедержавних та межидержавних юній, обєднаних в Американській Федерації Праці, відбули конференцію, на котрій виповіли війну рухови за „отвертою фабрикою". Конференція видала поклик до робітників, в котрім заявляє, що робітничий рух буде найбільшою силою, стремлячою до вратовання демократії в Америці, взиває робітників не слухати судових заборон, видаваних підчас страйків; зломити рух за „отвертою фабрикою"; удержати стопу житеву на дотеперішній висоті; та звалити узурповану власть судів.

РОБІТНИКИ ПРОТИ УРЯДОВОЇ ПОМОЧИ ЗЕЛІЗНИЦЯМ.

ШІКАҐО, 23. лютого. — Предсідатель департаменту зелізничих робітників в Американській Федерації Праці вислав до президента Вилсона телеґраму з просьбою, щоби він заветував законопроект Винслова і Тавісенда, котрий недавно ухвалила палата послів та сенат, а котрий признає американським зелізницям запомоги з державної каси як відшкодованнє за час федеральної адміністрації зелізницями підчас війни.

Телеґрама каже, що зелізниці хочуть вимусити на американськім скарбі сотки мілінів долярів загрозою занепаду зелізничого перевозу. При тім обжаловує зелізниці за ряд протизаконних вчинків та за зорґанізовану змову зломати їх робітничі юнії.

ЗЕЛІЗНИЦІ ВІДМОВЛЯЮТЬ ЗЕЛІЗНИЧИЙ РАДІ ПРАЦІ ПРАВА ПОСТАНОВЛЯТИ ПРО РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ.

ШІКАҐО, 23. лютого. — Межи представителями зелізничих робітничих юній та представителями зелізниць прийшло до острої суперечки перед Федеральною Зелізничою Робітничою Радою. Ходило о те, чи та Рада має право видавати постанови про робітничу заплату. Рішенно справу Ірі Рейдровд, котра недавно обнижила заплату своїх робітників о 27 процент. Рада заборонила була зелізниці обнижати заплату, поки справа не буде переслухана перед нею. На те зелізниця відповіла, що вона уже завела знижку, що заказ Ради неможливий до переведення і що через те зелізниця не послухала наказу Ради. Наконець вона заявила, що Рада не має права видавати такі закази. Над сим твердженнєм прийшло до довгої дискусії, підчас котрої представителі робітників жадали, щоби Рада обявила, що зелізниці не покоряються судовій власти.

ЗБІЛЬШУЮТЬ ВИДАТКИ НА АРМІЮ.

До буджету додано 31 міліон долярів на армію.

ВАШИНҐТОН, 23. лютого. — Комітет сенату для військових справ предложив сенатови законопроект про видатки на армію, котрий пропонує видати на неї в будучім році 362 міліони 214.805 долярів.Ся сума перевисшає о 31 міліон суму, постанову на ту ціль палатою послів. Проєкт прийде правдоподібно під обради завтра і викличе супротивленнє зі сторони противників великої армії.

СТРАЙКОВІ ЗАЗОРУШЕННЯ В ОЛБАНІ.

ОЛБАНІ, 23. лютого. — Заворушення через страйк на стріткарах в Олбані та околиці тревають далі. Одного страйколома, що сповняв службу моторменa, ранено тяжко каменем в голову так, що він впав без притомности долів. В другім місци товпа напала на віз зі страйколомами так, що аж поліція мусіла віддати кілька вистрілів, щоби вратувати страйколомів. Заворушення почалися пополудни.

ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА ДЕБСА ЗА КРИТИКОВАННЄ ВИЛСОНА.

ВАШИНҐТОН, 23. лютого. — За те, що Дебс критикував в одній розмові з газетярами президента Вилсона, начальник вязниць в департаменті справедливости відобрав йому право діставати почту та бути відвідуваним гістьми. Начальник вязниць заявив, що обмеженнє буде відай знесене за тиждень.

ПРОПОНУЄ ОБТЯТИ ЗНАЧНО ВОЄННИЙ ПОДАТОК.

ВАШИНҐТОН, 23. лютого. Конґресмен Лонґворт вніс законопроект, котрий зносить 890 міліонів долярів воєнного податку, збираного з продажі солодких напоїв, перевозу та надзвичайних доходів.

АМЕРИКА ПРОТИВИТЬСЯ ПОБІЛЬШЕННЮ ЯПАНУ.

Зміст ноти Колбі до Ліґи Народів в справі мандатів.

ПАРИЖ, 23. лютого. — Хоч змісту ноти секретаря стейту Колбі до Ліґи Народів ще не подано до публичного відома, мимо сего видано уже комунікат про сю ноту, в котрім говориться про мандат, який надано японському урядови над бувшими німецькими посілостями на Тихім Океані, на північ від рівника. Сей мандат затвердила Ліґа Народів на своїм засіданню дня 17. грудня в Женеві. Американський уряд протестує проти того, щоби до сего мандату додавано остров Яп. Уряд повідомляє Ліґу Народів, що він уже повідомив уряди Англії, Франції, Італії та Японії про свій протест, бо остров Яп є дуже важним для Америки так, як він мусить бути взятий під увагу при переведенню всякого каблевого получення межи Америкою та Азією. В наслідок сего американське правительство заявляє, що воно не може уважатися за звязане постановою Ліґи Народів з дня 17. грудня минувшого року. Тому уряд Злучених Держав просить Ліґу Народів застановитися щераз над сею справою.

ПЕРЕЛЕТІВ ПОНАД АМЕРИКАНСЬКУ СУШУ ЗА 33 ГОДИНИ.

Вчора відбулася цікава спроба новочасної скорости. Почтовий уряд Злучених Держав уже від довшого часу старався скоротити час достави почти з одного кінця Америки на другий. Досі найкоротший час, якого треба було на перевезненнє почти від Атлянтійського до Тихого Океана, був 72 годині; такий короткий час осягнено через комбінацію експресової зелізничої служби з аеропляновим летом.

Почтовий уряд, не вдоволений такою скоростю, хотів ще більше зменчити час, потрібний на перенесенне почти. І ось учора відбулася удачна спроба: Почтовий літак, наладований почтовими пересилками, відбув дорогу від Тихого до Атлянтійського Океана за 33 години 20 мінут. Летун перелетів від Сен Франциско до Ню Йорку дорогу, котру обчисляють на 2,666 миль. Сю дорогу, не числячи перестанків, летун відбув за 25 годин 53 мінути. Значить, він летів пересічно по 103 милі на годину.

Літак вилетів зі Сен Франциско у годині 4. мінут 30 рано. Він задержувався в Елко, Солт Лейк Ситі, Шеін, Шікаґо та Клівеланді. З Шікаґо до Клівеланду летуни летіли сніговицею через цілих 877 миль. Над горами в стейті Невада літак взнісся до висоти 12,000 стіп.

АМЕРИКАНСЬКА НОТА В СПРАВІ МАНДАТІВ ПЕРЕД РАДОЮ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 23. лютого, — Американську ноту з протестом у справі мандатів, яку одержав американський амбасадор, Гю С. Воллес і передав учера Раді Ліґи Народів, предложено сьогодня рано на засіданню Ради.

Се була перша справа, яку взято під увагу.

Ноту предложено Раді Ліґи в анґлійській мові, а з уваги, що вона була дуже довга, дано її до перекладу на анґлійську мову, щоби кождий член мав ноту в мові, яку розуміє.

ПЕТРОГРАД ЩЕ В РУКАХ МОРЯКІВ-ПОВСТАНЦІВ.

Місто окружене військом. — Повстанці ведуть переговори для злуки проти большевицького уряду.

КОПЕНҐАҐА, столиця Данії, 23. лютого. — Телеґрама з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, доносить, що бунт кронштадської фльоти триває дальше.

Петроград є окружений вірними большевицькими військами, які не допускають нікого до міста.

Повідомляють, що кронштадська морицька залога веде переговори із залогою з Петрограду для співділання в скиненню совєтського правительства.

ВІЙНА НА ЧОРНОМУ МОРІ.

Французькі воєнні кораблі острілюють большевиків на українському побережі.

ЦАРҐОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 23. лютого. — Французькі панцирні воєнні кораблі, які кружляли кругом східного побережа Чорного моря, перестрілювались із совєтськими військами коло Гаґрі, недалеко Сухум-Кале, у віддаленню яких 15 миль.

Звідомленнє про сю перестрілку подає, що большевики понесли тяжкі страти.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

КАМЕНЕЦЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ТЕРОРОМ.

Люди втікають на всі сторони перед грабунками і розбоями.

ЛЬВІВ, Галицька Україна, 2. лютого. — В Каменці Подільському, зараз за галицькою межею, де тепер є большевицькі окупанти, діються страшні річі.

Червоне військо щодня нападає людий; робить труси (ревізії); ограблює і розстрілює.

Міщани кажуть, що большевики перемінили їх тихе місто на дім варятів, і втікаючи на всі сторони на села, кажуть, що втікають з дому варятів.

На села большевики ідуть дуже обережно.

МІЖНАРОДНЯ СОЦІЯЛІСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ У ВІДНІ.

На конференції заступлені всі европейські краї крім Греції й Італії.—Америка не заступлена.

ВІДЕНЬ, 23. лютого. — Всі европейські краї, кромі Греції й Італії, були заступлені на отворенню міжнародньої соціялістичної конференції у Відні.

Не було представників з американського континенту, лише арґентинські соціялісти прислали повідомленнє, що вони згодяться на всі резолюції, які конференція прийме.

Такусаму заяву прислали грецькі соціялісти.

Отворенне сесії присвяченню головно орґанізації.

КАЖУТЬ, ЩО ГРУЗИНИ ДЕРЖАТЬ ЩЕ СВОЮ СТОЛИЦЮ.

ЛОНДОН, 23. лютого —Лондонський дневник „Таймс" доносить, що він одержав інформацію, що Грузини відперли большевицький наступ на Тифліс і взяли в полон 2.000 большевиків.

Інформація подає, що столиця не є тепер в небезпеці, та що стратеґічне положенне Ґеорґійців є корисне.

В ПОЛЬЩІ.

Польща має сенат.

Внесення комісії в справі сенату, як 35 стаття польської конституції, перейшло за виїмкою двох останніх уступів і питання кваліфікування більшости. За внесеннєм голосувало 195 послів проти 184.

По проголошенню результату голосування представник тутгутовців заявив, що супроти того, що закон про сенат ухвалено і компетенція сенату устелена, партія тугутовців, вважаючи цей крок проявом реакції, усувається від дальшого голосування над конституцією.

Засідання сойму відбулося серед ненуваного гамору і опозиційних вигуків.

Економічне положенне Польщі.

Париське видання часопису „Шикаґо Трибюн" подає урядову вістку з Варшави, після якої, кошти удержання підняли ся в двох останніх місяцях в Польщі о 80 проц. В краю панує цілковита недостача муки, дуже трудно о мясо, опалу за виїмкою дерева зовсім нема. В Кракові панують іще критичнійші обставини. Дійшло до того, що військо мусіло там берегчи маґазин з американськими дарами перед напастями товпи. В Лодзі розпустили фабрики около 6.000 робітників з причини недостачі вугля.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ „САМООЗНАЧЕННЄ" ГРУЗІЇ.

Боротьба за Тифліс триває далі.

ЦАРҐОРОД, (Константинополь), столиця Туреччини, 23. лютого. — Вісти, які сьогодня наспіли сюди, подають, що Тифліс, столиця Ґеорґії (Грузії), ще є в руках Грузинів, котрі одначе понесли тяжкі втрати.

Телеґрами з Москви сповіщають, що большевицьке правительство перечить, начеб воно вислало 11-ту совєтську армію проти Тифлісу.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ МАЄ ПРОГОЛОСИТИ ТРІЄСТ ВІЛЬНИМ ПОРТОМ.

ЛОНДОН, 22. лютого. — Кореспондент тутешнього дневника „Таймс" з Медіолану, в Італії, доносить, що Трієст буде небаром проголошений вільною пристанею.

Проклямація має бути проголошена, коли король прибуде до Трієсту.

ЩО МАРТЕНС РОЗПОВІДАЄ В МОСКВІ?

Каже, що Америка скоро зачне торговлю з Росією.

ЛОНДОН, 23. лютого.—Бездротна телеґрама, яку тут одержано з Москви, подає заяву Людвика С. А. К. Мартенса, бувшого „неурядового амбасадора" Леніна в Злучених Державах, якого американські власти недавно прогнали.

Він сказав, що його викинула „група Вилсона", та що се викиненнє не було висловом ані американського народу ані навіть сенату. Коли обійме адміністрацію Гардинґ, каже Мартенс, політика Злучених Держав зміниться радикально. Американські торговельні доми, каже він, вже приготовляються до торговлі з Росією.

Далі заявив він, що Вашинґтон Д. Вандерлип (бизнесмен з Калифорнії) вертається ще раз до Росії, де переговори з ними можуть принести якінебудь успіхи лише тоді, колиб американське правительство дало запоруку про виміну товарів. Адміністрація Гардинґа, без сумніву дасть таку запоруку.

Евінці Мартенс заявив: „Нема підстави непокоїтись будучими зносинами з Америкою. Американські поспішаться і заключать торговельну умову з Росією, заки ще се зроблять другі краї".

ЧУТКИ ПРО ПЕРЕНЕСЕННЄ ОСІДКУ ЛІҐИ НАРОДІВ ІЗ ШВАЙЦАРІЇ.

Швайцарці не вірять в сі поголоски.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 23. лютого. — Тут пущено чутки, що Ліґа Народів перенесе свій осідок з Женеви до іншого міста в іншій державі. Подають яко будучий осідок головно Брукселю, столицю Бельгії.

Оповідають, що навіть вже ґенеральний секретар Ліґи Народів, сер Ерик Дроммонд, порозумівався з синдикатом готельників в справі продажі готелю „Національ".

Запевняють теж, що колиб Ліґа Народів хотіла продати свій дім, то найдеться друга міжнародня орґанізація, що купить його без страти для Ліґи.

Швайцарці сподіваються, що осідок Ліґи Народів ніколи не буде перенесений із Швайцарії.

Ляцька сваволя в Галичині.

ЛЯХИ АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНЦІВ В ҐАЛИЧИНІ БЕЗ НАЙМЕНЬШОЇ ПРИЧИНИ І ПІДСТАВИ.

ЛЬВІВ, Галицька Україна, 2. лютого. — Дня 19. січня, 1921, арештувала „контрольна стація польського війска" в Копичинцях кільканайцять осіб, стамошних Українців, не подаючи навіть жадної причини сього арештовання.

Арештованих відставлено до Чорткова, де по переслуханню випущено їх на волю.

Командант „стації" переводить тепер з ними слідство в справі їх поведення в часі влади Українського Правительства в Галичині. Кажуть, що се слідство він веде на те, аби чимось оправдати безосне арештованнє і мученнє невинних людий.

Спір за українську армію на Чехословаччині.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАҐРАНИЧНИХ СПРАВ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВОНА ТАК ДОВГО ОСТАНЕТЬСЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ, ПОКИ НЕ БУДЕ ПОРШЕНА СПРАВА СХІДНОЇ ҐАЛИЧИНИ.

ЛЬВІВ, Галицька Україна, 2. лютого. — Справа українських військ, що пробувають на території чесько-словацької республіки, іменно в Чехії і в Підкарпатській Україні, була здавна спірною точкою в чесько-польських відносинах.

Про сю справу говорив у своїй останній бесіді в комісії заграничних справ парляменту в Празі, чесько-словацький міністер заграничних справ, Бенеш, котрий сказав, що чесько-словацька республіка не має наміру уживати українських галицьких військ для якихнебудь цілий, але заявив, що вони остануться на території Чехословаччини так довго, поки не буде полагоджена справа Східної Галичини.

Протести до Ліґи Народів і Найвисшої Ради.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ КОМІТЕТ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ВИСЛАВ ПРОТЕСТИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ СХІДНОЇ ҐАЛИЧИНИ ДО РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ І ДО НАЙВИСШОЇ РАДИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., день Вашинґтона. — Сьогодня вислав **Український Народній Комітет** дві одозвучні каблеґрами, до **Ради Ліґи Народів**, яка відбуває тепер сесію в Парижі під проводом бразилійського омбасадора у Франції, д-ра Гастоа Да Ґунгі; і до **Найвисшої Ради** (Ради премієрів принципальних аліянтських держав: Великої Британії, Франції, Італії і Японії), яка тепер має свої сесії в Лондоні.

Текст сеї каблеґрами звучить:

New York City, February 22, 1921.

Dr. GASTOA DA GUNHA,
President Council League of Nations,
Paris.

In the name of the Ukrainians in United States we protest against continuation of Polish occupation of East Galicia, and demand restoration of Galician Ukrainian National Council which elected by the people is sole lawful government of East Galicia.

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of UNITED STATES.

Vladimir B. Lototsky, President; Ivan Bobriansky, Secretary.

По українськи ся каблеґрама звучить:

Ню Йорк Ситі, 22. лютого, 1921.

Др. ҐАСТОА ДА ҐУНҐА,
Президент Ради Ліґи Народів,
Париж.

В імени Українців в Злучених Державах протестуємо проти продовжування польської окупації Східної Галичини, і домагаємося привернення Галицької Української Національної Ради, яка є вибрана народом і є одиноким законним правительством Східної Галичини.

УКР. НАР. КОМІТЕТ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Володимир Б. Лотоцький, голова; **Іван Добрянський**, секретар.

Такусаму каблеґраму вислано рівночасно до Лондону на адресу Найвисшої Ради, на імя британського премієра Давида Ллойда Джорджа.

Для доповнення подаємо, що Зїзд У. Н. Комітету, який відбувся в Ню Йорку дня 1. лютого с. р., вислав того дня до Найвисшої Ради отсю каблеґраму:

Ню Йорк Ситі, 1. лютого, 1921.

Делеґати Українців в Америці, на Зїзді Українського Народнього Комітету пересилають протест проти незаконної польської окупації їх батьківщини, Східної Галичини.

Війна в Східній Галичині буде продовжатись, поки 4 міліони Українців в Східній Галичині не будуть освободжені з ярма їх відвічних ворогів Поляків.

Домагаємось справедливости для наших братів і сестер в Східній Галичині.

Теодор Грицей, предсідатель Зїзду.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Наслідки буржуазного складу комуністичної партії України.

Повстанне та склад Комуністичної Партії (большевиків) України поясняють всі суперечности межи засадами большевизму та практикою сеї правлячої партії на Україні.

Якби Комуністична Партія України була повстала працею серед українського пролетаріяту села та міста, то вона булаб удержувалася працею серед українських селян та робітників. Повставши мілітарною силою, Комуністична Партія України мусить і далі опирати свою власть на Україні на силу пястука, кнута і штика.

Якби Комуністична Партія України була партією українського сільського та міського пролетаріяту, то її булиб дорогі інтереси українського сільського та міського пролетаріяту. Будучи партією чужої, жидівської та московської буржуазії, що приписалася до большевизму „не ради Ісуса, а ради хліба куса", вона природно і дбає не за інтерес українських селян та робітників, а за інтерес тої жидівської та московської буржуазії.

Сподіватись від жидівської та московської буржуазії того, щоби вона організувала українських робітників та селян, ніхто не буде. До сего вона не має ані часу, ані змоги, ані охоти, ані інтересу. Ані інтересу! Навпаки матеріяльні, особисті інтереси жидівської та московської буржуазії, обєднаної в Комуністичну Партію (большевиків) України, настроюють їх неприхильно по проєднюваня робітників до сеї партії, до обробітнчення, як каже „Нова Доба", Комуністичної Партії (большевиків) України. Прецінь таке обробітниченне партії загрозилоби жидівській та московській буржуазії втратою урядових посад. Як українські селяни та робітники приставалиб до неї, то тоді і уряди попалиб в їх руки, а тоді де ділабся жидівська та московська буржуазія, що тепер урядує іменем совєтів? Через те всяке говоренне про обробітниченне совєтської бюрократії мусить остатися на далі пустим звуком. Жидівська та московська буржуазія мусить дбати за те, щоби українські селяни та робітники до комуністичної партії не вступали.

Склад партії поясняє також, чому московські большевики придержуються одної тактики в національній справі на Україні, а другої в Росії. Якби на Україні мали влади українські робітники та селяни, то їх національна політика булаб подібна і рівнобіжна до політики московських робітників та селян в Росії. Але так як на Україні мають владу люди, накинені урядом Росії, то національна політика московської влади в Росії націоналістично московська, а на Україні не українська, а московська також.

Склад партії поясняє, чому в Росії дбають, о скілько можуть серед зруйнованого краю за національну московську культуру, а на Україні кожде змаганне до розвою національної української культури клеймують шовінізмом, русофобством, імперіялізмом, і ще чим ні.

Склад партії поясняє, чому в Росії розуміють вагу самостійности національної держави і цінять її так, що в небезпеці закликають публично навіть білогвардейських офіцерів та ґенералів на її оборону, тоді як на Україні за подібну думку обєднання для охорони національної независимости розстрілюють під закидом контрреволюції.

Склад партії поясняє також чому то, як Українці глядають за помочю чужого капіталу для розвою своїх природних богацтв, то се московські совєти назвуть продажею України чужим капіталістам, а як московські совєти запрошують заграничних капіталістів не лише в Росію, але й на Україну, то в сему не добачується нічого невідповідного.

Не дбаючи за інтереси українського селянського та міського робітничого населення, а за інтереси горсточки міської буржуазії, Комуністична Партія України не може й мати надії на поперте зі сторони українських селян та робітників. З тої причини вона мусить шукати підпори поза границями України, тому вона мусить поборювати всяке стремління до независимости української держави, тому вона мусить перти до централізму, де віддання України під розкази Москви.

Буржуйний склад Комуністичної Партії України поясняє розріз межи офіціяльними заявами большевиків та їх тактикою, про котрий говорив після свого повороту з України Винниченко.

ЧИТАЙТЕ КНИЖКИ.

Книгарня „Свободи" розширила свою книгарню, спроваджуючи до неї українські книжки, видані в старім краю, іменно, у Львові, у Відні, в Празі і в Берліні.

Всі книжки і видання видані красно і старанно, а ціни розмірно низкі.

Небаром вибір старокраєвих книжок буде ще значно більший.

Перший цінник старокраєвих видань находиться на 4-тій стороні.

Політика Найвисшої Ради на Сході.

(Від власного кореспондента).

Признання Литви, Латвії, Естонії і Грузії на конференції в Парижі — Запрошення Кемаля Паші на конференцію в Лондоні.

Сього тижня радить в Парижі Найвисша Рада Мирової Конференції, себто шефи правительств (або їх заступники) Англії, Франції й Італії. Програма нарад обнимає ряд питань, які відносяться до Середньої і Східної Европи, як відношення держав антанти до Німеччини, до Австрії, політики супроти державних організмів на території бувшої Росії, відношення до Туреччини і т. д. Звичайно, програма нарад Найвисшої Ради обнимає значно більше справ ніж можна на таких коротких нарадах полагодити. Найпильнійші справи полагоджується, а инші відкладається на далі. Так буде очевидно й сим разом.

Через те тим більше впадає в очи, що Найвисша Рада вже в перших днях своїх нарад рішила признати чотири держави, які утворилися на території бувшої Росії (Литву, Латвію, Естонію й Грузію) як **правно** істнуючі. Се рішення важне тим, що воно вказує напрям теперішньої політики антанти супроти території бувшої Росії.

Цілий рік 1919 національні держави, які повстали на території бувшої Росії (Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Україна, Кубань, Грузія, Азарбежан) даром добивалися в Найвисшої Ради Мирової Конференції признання. Найвисша Рада твердо стояла на тім, що тільки Польща й Фінляндія мають право відділитися від Росії як окремі незалежні держави, а всі инші мають далі творити „єдину, неділиму" Росію. Се говорила Найвисша Рада Мирової Конференції делеґаціям висше вичислених національних держав **мовчки**, не відповідаючи на ноти, які вони посилали і кожда окремо і всі разом, домагаючися свого признання. Се говорили члени делеґацій держав антанти згаданим делеґаціям в ріжних півофіціяльних і приватних розмовах **виразно**. Се проголосив **французький міністер заграничних справ Пішон** у французькій палаті послів у липні 1919 р., заявляючи, що Франція і її союзники хотять відбудови Росії „єдиної і неділимої" та обіцюючи народам Росії федеративний лад. Се в кінці **заявила офіціяльно Найвисша Рада, висилаючи** ноту до російського генерала Колчака, кругом якого тоді гуртувалися всі російські елементи, які хотіли повалити большевиків і відбудувати буржуазну „єдину, неділиму" Росію; в тій ноті Найвисша Рада стояла на тім, що тільки Польща й Фінляндія мають право на державну незалежність.

Стоячи на становищи відбудування „єдиної неділимої" Росії, Найвисша Рада не хотіла помагати проти російських большевиків тим національним державам, які вели війну з російськими большевиками; вона була би дала поміч тільки під умовою, що вони зречуться державної самостійности і будуть відбудовувати „єдину, неділиму" Росію.

Аж у першій половині 1920 р. Найвисша Рада, головно під впливом Англії рішилася дати **фактичне** признанне Литві, Латвії, Естонії, Грузії й Азарбежанови. Се фактичне признанне означало, що доки сі держави фактично істнують, доти держави антанти будуть їх уважати за держави. Але вони їх не признають як **правно** істнуючі, як правно рівноправні — зі становища міжнародного права — з иншими державами культурного світа, як такі держави, яких незалежність є хоронена міжнароднім правом.

В практиці се значило, що держави антанти не хотять собі вязати рук на випадок, як би відродилася протибольшевицька Росія, тільки хотять мати вільну руку, чи ті держави піддержувати, чи дати тій відбудованій протибольшевицькій Росії на здіження.

Протягом 1920 року Литва, Латвія, Естонія і Грузія навязали дипльоматичні зносини з російським совітським правительством, отже узискали його признання. А Азарбежан російське совітське правительство завоювало й устроїло там Азарбежанську совітську республику.

Тепер Найвисша Рада пішла супроти Литви, Латвії, Естонії і Грузії далі і признала їх за **правно** істнуючі держави, отже за правно рівноправних членів між державами культурного світа.

Се признання означає рішаючу зміну політики антант супроти території бувшої Росії. Держави антанти — видно — втратили надію відбудувати протибольшевицьку Росію і починають миритися з тим, що Росія остане большевицька і буде підлягати тільки звичайним внутрішним перемінам. А що вони не є заінтересовані в тім, щоб большевицька Росія зберегла територіяльну цілість бувшої Росії, то признають правне істнування національних держав, які повстали на території бувшої Росії.

Се значить, що політика антанти супроти території бувшої Росії повернула від відбудування „єдиної неділимої" Росії до розділу Росії.

Друге важне рішення теперішніх париських нарад Найвисшої Ради те, що вона рішила скликати до Лондону конференцію для полагодження турецької справи. В конференції має взяти участь Греція, турецьке правительство султана і турецьке правительство Кемаля паші. Кемаль паша — як відомо — не хоче погодитися на мировий договір в Севр, яким антанта віддала значну часть турецьких посілостий Греції, і воює проти Анґлії, проти султана і проти Греції, остаючи в союзі з совітською Росією. З того, що Кемаль паша має бути запрошений до Лондону, виходило би, що антанта думає полагодити турецьку справу мирним шляхом; через зміну севрського договору в користь Туреччини. Се антанті тепер лекше зробити, бо з огляду на те, що Греція покликала знов на престол короля Константина, чому була антанта противна, антанта уважає себе звільненою від зобовязань, які мала супроти Греції за правління Венізельоса.

Факт, що антанта хоче помиритися з Кемалем Пашою, свідчив би також про те, що вона числиться з тим, що в Росії вдержиться совітське правительство, з яким Кемаль паша остає в союзі.

Насувається питанне: Коли антанта признає инші національні держави на території бувшої Росії, то чому не признає також України? Відповідь на се питанне і легка і трудна.

Легка, бо те українське правительство, яке весь час добивалося в антанти признання України, — давнійше правительство Директорії, тепер правительство Головного Отамана Петлюри — не має території. Українська територія знаходиться в руках радянського (совітського) українського правительства.

А **трудна** тим, що факт істнування радянської України не полагоджує справи української державности ані для самого українського народу ані для инших держав.

Др Михайло Лозинський.

Відень, 29. січня, 1921.

СТАРИННИЙ КОМУНІЗМ СЕРЕД ЧЕРВОНИХ ІНДІЯН.

Далеко на полудне від Злучених Держав, в полудневій Америці є велика республика Перу. Зі заходу припирає вона до Тихого океану, з півночі граничить з республикою Еквадор, з полудня з республикою Чіле, а зі сходу з республиками Болівією та Бризилією. Має вона нині яких 400.000 квадратових миль простору та півпята міліона мешканців населення, серед котрого більше як половину становлять тубилці Індіяни, коло одної четвертини мішанці білих з чорними, а решту потомки білих та червоних. Господарями в сій державі є білі еспанського походження.

Давна держава Перу.

В давні часи держава Перу обіймала велику територію на побережу Тихого океану в південній Америці. Заселювало її богато племен індійських, котрими управляло племя Інкас. Під богато зглядами Перуанці були найкультурнійшим індійським племенем в південній Америці. Без сумніву з усіх індійських племен вони підійшли найблизче до створення національности. Історики припускають що чотири племена, живучі на високорівнім гір Андів, а саме Кічуаси, Інкаси, Канаси і Канчаси, утворили завязок держави. Від Кічуасів походить назва старинного язика Перуанців, Кічуа. Друге племя, Інкаси, після всякої правдоподібности були завойовниками і тому стали пануючою кастою. Підбій Перу відбувся як кажуть індійські історичні памятники, за інкаського царя Манка Капака десь коло року 1280, а скінчився на довгий час перед приходом Еспанців з Европи. (Еспанці прийшли до Перу в першій половині 16-го століття). В час еспанського приходу Перу становив велику державу, котра мала яких 800.000 квадратових миль простору.

Державний лад Інкасів був деспотичний, то значить цар мав необмежену власть. Се була рівночасно теократія, бо абсолютний монарх уважався за короля-бога, за сина бога сонця, за живуче втілення бога сонця.

Коло короля стояла шляхта, котра також уважалася за висші, надземські істоти, котрі помагали цареви-богови правити завойованим народом.

Імперя була вислідом воєнного підбою та заняття. В міру того, як Інкаси занимали край за краєм, вони заводили свої права та мову. Правительство виконувало управу краю при помочи високо розвиненої системи військових доріг та оборонних фортець. Кожда провінція Перу мала спеціяльного губернатора, установленого королем. Один з перших еспанських подорожних, котрий бачив Перу зараз по приході Еспанців, каже, що перуанські гостинці хоч куди перевисшали римські гостинці, які Римляни побудували в Еспанії, а які славилися своєю солідністю. Держава удержувала високо розвинену систему післанців, котрі без упину бігали з одної стації до другої, переносячи урядові наказы і зарядження.

Деспотизм злучений з комунізмом.

Та найцікавійше з усего було те, що державна система Інкасів була не лише деспотизмом та теократією (самовладою бога-короля), але й державний соціялізмом, свого рода комунізмом. Військова система була перенесена також на рільництво і промисл, на усю державну господарку Перу. Приватної власности не було; усе признавалося власностю держави; держава заряджувала усім. Се був комуністичний деспотизм. Усе добро, вироблене народом, ділено на три части: одну третину забирав король та його двір, другу частину шляхта, а третю частину народ, хоч себ було одиноким витворцем всего добра і хоч його було богато в порівнанню до шляхти а ще більше в порівнанню до королівського двора.

Один американський історик так описує подробиці промислової організації Перу: Край був поділений після десятичної системи, як компанія або реґімент. Основою була родина, зложена з пятьох осіб. Десять таких родин становило одиницю, звану „чунка", десять „чунка" становили одну „пачату", десять „пачату" одну „гуаранка", а десять „гуаранка" одно „гуну" так що „гуну" був округ, котрий мав коло 50.000 душ населення. Кождий з тих округів мав начального урядника, котрий відповідав безпосередно начальникови висшої політичної одиниці, а посередно перед королем. Кождий такий урядник мав подвійні обовязки: з одної сторони, він мав доносити висшому урядови про потреби населення, про те, чи вони не потребують мостів, гостинців, чи не потребують помочі, чи не потребують сукна, тощо; з другої сторони, він мав виконувати прикази короля, збирати все, добро, вироблене народом, мав карати непослушних.

Уся земля належала до громади. Землю розділювано до оброблення межи народ. Поділи відбувалися досить часто, щоби затерти повстаючі нерівности. Уся земля ділилася на „тупус", а кождий „тупус" обрабляла одна родина. Для підросших дітий додавали кусочки поля. Всі рільничі роботи стояли під надзором урядника. Як село потерпіло від війни, голоду, зливи, або землетрясення, скликувано другі громади на поміч.

Декотрі історики висказували подив, що таку складну систему заведено в такій великій державі, хоч вона надається дуже до управи малої держави. Та треба тямити, що сі народи не осягнули ще були високого степеня розвою, що їх суспільна орґанізація була проста, людські потреби були прості і було їх не богато. Поділу праці майже не було. Виміни товарів також майже не знали, а коли вимінювалися товарами, то гроший не вживали.

Особиста свобода під таким режімом була дуже обмежена. Однак доброю стороною сего порядку було те, що держава дбала за кождого чоловіка. Хоч жадний чловік не міг стати богачем, за те й ніхто не міг стати бідним. Марнотравник не міг знищити свого маєтку розпусним життєм. Жебраків не було. Спекулянти не могли заробляти маєтків хитрими спекуляціями. Як котрий чоловік без своєї вини попав в нужду, він мав право просити державу о поміч.

Політична та суспільна система Інкасів витворила під богато зглядами щасливий народ. Однак ся могуча держава скоро розпалася під напором горсточки еспанських авантурників, бо державa не робила нічого, що піддержувалоб патріотизм та бажанне самостійности серед народа.

Клим Поліщук.

СКРІЗЬ ОДНІ ПОГРОЗИ.

Скрізь одні погрози. —
Проклята мана! —
Розлилися сльози
Повинню без дна...

На полях і нивах
Все один мотив:
— Буде вам щасливо
Від крівавих жнив!...

Що межа — могила;
Що лиш скиба — гнів;
А була в нас сила,
Як майовий спів...

Несли в світ прапори,
Прагли долі всім,
І гули простори:
— Буде „всім по сім!"...

Роздвигались груди
І здвигали світ:
— Чуєте ви, люде;
Як тримить привіт?!...

Чули і не чули:
— Що для нас із них?...
Сталось, що забули
Співів майових...

Підіймавсь Чорнозем,
Кулаки стискав,
Кождий з імям Божим
На Месію ждав. —

Кождий з імям Божим
Бився об ґраніт,
Ясним днем погожим
Запалився світ...

І згорів до ночі.
Наш майовий спів,
Глянув сміло в очі
Зловорожжий Гнів...

— Ви, як і Росія! —
Крикнула Мана —
Ждали на Месію,
Прийде-ж Сатана!

Львів, 6. січня, 1921.

Евген Бачинський.

СТОРІНКА З МИНУЛОГО.

(Гуцул на війні та еміґрації).

В найбільш може кривавій хвилину світової війни року 1917 з італійського полону втік до Швайцарії український, тоді ще австрійської піхоти, жовнір, на ймення Дмитро Коновалюк. Це був кремезний Гуцул, середнього віку, неписьменний; але надзвичайно інтелігентної вдачі, як загалом і усі ці гацуцькі українського народа. Чотирі ночі переходив потайки й навмання через дикі Лепонтійскі Альпи, без мапи й запасів їжі, аж поки опинився цілком випадково на швайцарській території. Пограничники підобрали його напів мертвого, нагодували, вимили й дали добре відпочити. Коли почали списувати протокола, виявилося, що цей „Австріець" не знає жадної мови, навіть російської, як було офіціяльно й занотовано. „Рутен" — от і все. Швайцарці — нарід освічений, і, не довго міркуючи, направили його поза усякі австрійскі консуляти, певно шануючи ще невиявену волю втікача впрост до Льозани, де, як відомо, до і під час війни був центр українського еміґрантського життя.

Одного ранку у літку редакція українського місячника „Ля Ревю Украінієн" дістає офіціяльне завізвання зайти редакторові до коментанта міста. Прихожу з почуттям трохи непевним й тривожним. Така вже доля політичного еміґранта, ще й без власної держави: муситься скрізь і завше чекати (ведучи навіть саме праведне життя) немилої несподіванки! Натомісць стрічає мене адютант і з великою чемністю питає:

— Пан такий-то?

— Так! — відповідаю.

— Ми маємо до вас справу!

— Я оповідає усю пригоду. — Чи не схотіли-б заопікуватися земляком?

Познайомили нас. Якже мій газда зрадів, почувши рідне привітання. Лише очі заблищали та губи здригнулися; одначе з врожденою гречністю уклонився і по військовому відповідав. Коли формальности були скінчені, комендант визначив йому мешкання в готелю й сказав, що він може спокійно й безпечно жити, коли українська кольонія за його ручиться. От так мій Гуцул опинився на еміґрації.

Швидко прийшов до себе фізично, знайшов душевну рівновагу і навіть гумор та потребу до праці. Цієї-ж останньої йому як раз і бракувало. Натурально оповідав про своє життя й пригоди. Особливо за часів битв та шанців. Ми слухали його оповідання часто гуртом, наче які казки: до того все здавалося неймовірним та жахливим... „Дещо занотували; але більш тільки хтіли записати. На війні він був з самого початку мобілізації, спершу на галицькому, а потім на італійському фронті. Брав участь безперервно в безчисленних наступах, атаках, штиковых та окопній боротьбі. І дивно берегла його доля: ані разу не був поважно ранений, хоч шанця й шінеля мають кілько дірок від куль та шрапнелів. Відїзжаючи до дому, лишив мені м. и. своє військове убрання і з власної ініціятиви запитував, чи не варто буде колись його передати до Київського музею, як памятку війни.

В Льозані старався усе, що можна, оглянути і запитував про всячину. Навчився підписувати іменя й слухав уважно книжки. Був свідомий консерватор й контр-революціонер! Все сумував за рідним краєм й родиною. Лишив трійку дітей у жінку. Турбувався за господарством й гадав, що мусить далі виконувати свій обовязок перед державою. Це останнє його гнітило не менш, як непевність за дітьми. Нарешті не витримав і просив, аби поміг повернути до дому до свого любого села Ланчина.

Була це проста але поетична душа. Часто муготів собі свої пресумні пісні на старий, епічний лад. Ці дві поезії записані мною з уст долівно, саме напередодні відїзду, за пляшкою чудового валейського молодого й солодкого ще вина, званого в українській мові „розолю"! Подаю ці пісні, як зразки новітньої народньої творчости й як документи великої психічної сили та здібности нашого простого селянина у всіх закутках великої Української Землі.

(„Воля").

ПИШЕТЬ ПО НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК НА АДРЕСУ:
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

I.

Неодному здаєся, що політику кожен йолуп потрафить провадити, аби тілько мав писок як холява, чоло з шмідлє як у Цигана та аби лизнув дві-три мізерні брошурі. На всіх мітінґах та по наших товариствах, а навіть в деяких укр. редакціях (пожалься Боже!) маємо ми таких „політиків". Такому „політикови" здаєся, що чим ліпше він реве, чим більше паплюжить других, нераз добре заслужених людий, чим він більше „йде на поперек" другим та чим більшу робить „опозицію" — тим він більша „парсуна", тим більший „політик" з него. В дійсности він ані особа, ані політик, ані навіть що не чоловік, а звичайний руїнник та киринник, що сам рне і сам квичить. Його „опозиція" чи „критика" се ані опозиція ані критика, але кирння і шинкова лайка. В його політі нема правдивої народної цілі, але особиста злість, амбіція та зарозумілість змішані з глупотою та хамством. Він нераз сам не знає, чому він реве, чому він з піною на устах кидаєсь на других, бо він взагалі малощо розуміє та рвеся вчити людий того, чого сам ні в зуб не розбирає. Такий „політик" вичитає кілька фраз з якоїсь обскурної газети і переписуєсь ними на кождім вічу, наче той когут на плоті, що заплющивши очи, все тої самої співає, бо инакшої не знає. А людська товпа роззявить губи та слухає такого пророка. І чим дурнійше, чим більше лайливо такий пророк говорить, тим більше ревуть йому такі самі темняки, як він: „славно! а то врізав!" — Ось такі „політики" се найгірша закала всякої народної роботи. Він на нічо не пристане, все критикує, всіх лає, лиш себе хвалить. Він все розбиває, все кирнинть. Найсвятійшу справу обкидає болотом. Найкраще діло підкосить, не оглядаючись, що ціла народна справа терпить на тім.

Окрім таким простих кирнинників-хулїганів є ще другий рід „політиків", що — хоч самі незлі і чесні люде — але що не розбираються як-слід в тяжких політичних ситуаціях та що з горячого серця замісць помогти рідній справі, ще й пошкодить їй. Се звичайно люде з буйною фантазією, з горячою кровію, як то кажуть: „горячо купані", що ніколи наперед не подумають, заки що скажуть або зроблять. Вони аж по якімсь часі бачуть, що помилялись. Як такий чоловік більше інтелїґентний і правдивий патріот, то він признасть сам, що помилявся і стараєся направити свою похибку та ту шкоду, яка вийшла з неї для народньої справи. Але як се чоловік з природи мало інтелїґентний, впертий та зарозумілий, то йому здаєсь, що то стид признатись до похибки. Він забуває, що і найбільші генії помилялись. І він вперто буде держатись своєї похибки та вперто буде боронити її і через те буде баламутити других та сіяти незгоду.

Або знов є такі натури, що то їм „бракує одної клепки в голові" і, як йому заїде яка хибна думка до голови, то нема сили сеї думки звідтам вигнати. Такий загорілий фанатик єсть переконаний, що він має рацію, а другі ні. І він кричить, пише, галасує, робить „політику" та жене нарід в загибель. Наче той сліпий, що взявся вести кулявих та завів їх у провадь. Такий фанатик, то звичайно якийсь, — як то кажуть — „недокінчений чоловік", ні пес ні баран, звичайно т. зв. „півінтелїґент". Він лизне трохи якоїсь школи, то знов то чи то там якоїсь „політики" (з дешевої брошурки або газети), сам нічого добре не вивчився, ає вміє нічого холодним, критичним розумом розібрати, т. зв. простого, здорового людського розуму вже нема в него, а є тілько горяча салатка в мозківнци та велика завість супроти тих, що стали справді „скінченими" людьми і мають якийсь джаб чи значінє. Такий панич вже не хоче бути робітником, ремісником, купцем, бо він „рахуєсь" до „інтелїґенції", а знов не може дістати ніякого інтелїґентного джабу, бо властиво нічого не вміє, якслід. Претенсії в него великі, а спосібности малі. Тому він усе завидує другим і каже, що вони „буржуазія" та що він усе знає ліпше від них. Його вся задушевна мрія звалити ту „буржуазію" (не правдивих міліонерів, але т. зв. інтелїґентів) а самому стати лідером. І він наче скажений кидаєсь на всіх і вся та плете людям смалені дуби, дурячи других, ще темнійших від него так, як — непричком кажучи — Дудкевич поїть читачів „Укр. Щоденних Вістий" своїми мудрощами.

Тимчасом політика то є річ дуже поважна, дуже трудна і дуже складна (скомплікована). До політики (щоби то справді була політика а не кирння!), **треба одного з двох: або** великого і глибокого образованя та серіозного очитання чоловіка **або знов** з природи великого розуму, полученого з довголітним досвідом. Молодий чоловік ніколи не може бути добрим політиком, а то з трох причин: по перше тому, бо не може ще мати належного образованя; по друге тому, бо за мало в него досвіду; а по терте тому, бо молодий все має за горячу кров і не бере річий практично та реально, але вірить у свої власні фантазії. Молодий чоловік може бути добрим бесідником-аґітатором, може бути добрим жовніром-борцем, може бути героєм, бо він має запал, відвагу і силу. Але він не може кермувати добре народом, бо він сам ще добре не знає життя і не може зміркувати, яка політика найліпша. Тому у всіх політично-дозрілих і культурних народів, як Анґличане, Американи, Французи, Італіяни, Німці, Чехи, Японці — молодіж не політикує, а вчиться, а придивляєсь та прислухуєсь політиці; коли-ж треба, то йде до борби за покликом старших. Натомісць лише у півкультурних та політично-недозрілих народів молодіж забирає великий голос у політиці (як в Москалів, Українців, Турків, Сербів то що) а то тому, бо маси народні в тих народів ще мало істелїґентні, не мають критичного розуму та слухають леда дурного, аби лише дуже „горячого", поклику!

Сказано, що до політики треба науки і досвіду, і то глибокої науки і довгого досвіду. Чому? Бо житте народів не дуже складна (скомплікована) річ. Житте одного чоловіка се дуже складна справа. Покермувати життєм лише одної родини так, аби вона процвитала і не мала жадних клопотів, річ дуже тяжка. А що доперва житте цілого народу та всіх народів світа до купи! Се не забава, а серіозне діло. До того треба знати (і то добре, не поверхи!) історію всіх народів світа, треба знати геоґрафію світа, звичаї народів, науку суспільної економії, основи права, треба слідити все за політикою, т. є. що дієся в парляментах, що на міжнародних конференціях, що пише впливова преса і т. д. Все те потрібно знати тому, щоби вміти оцінити кождий факт з міжнародної політики, знати, що він значить, що він заповідає, що з него може вийти, як чому зарадити і т. д. Неук чи недоук не може сего потрафити, бо не має потрібного знання. Неученний бодай знає, що він невчений і звичайно не береся за несвоє діло, тримаючись розумної засади: „швець знай своє шевство, а до кравецьства не мішайся!" Але найгірші є недоуки. Бо йому здаєсь, що він „щось знає" і він партачить політику так, як недовчений швець партачить своє ремесло.

В отсих статтях хочемо читачам „Свободи" виложити **головні засади з теорії політики,** бо кождому, хто хоче орієнтуватись в народних справах, треба їх знати. „Політика" се слово старо-грецьке і значить стільки, що кермоване загальними, народними справами. „Теорія" також старо-грецьке слово і значить „виклад засад". Приміром: „теорія фізики" значить „виклад правил природи". Отже „теорія політики" значить: виклад засад (основ) політики.

По тих вступних увагах приступимо в слідуючій статті до самої річи.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ПІД ПОЛЬСЬКИМ ЯРМОМ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

На основі матеріялів зібраних Др. Мих. Лозинським.

(Продовженне).

II.

Повну волю своїм диким інстинктам і ненависти до всего, що українське дали собі Поляки щойно тоді, коли в зимі 1918-го року і на весну 1919-го року вступили завойовницькою погою на область нашої Східної Галичини. Українська школа пішла перша на жертву польському імперіялізмови.

В краю розпочалася плянова польська акція, аби українське шкільництво вигубити до тла. Ясна річ, що серед тодішних обставин про правильну науку не могло бути мови. Поляки до того ступіння виступали озвірло проти українського громадянства, що на випадок науки заходила для дітий небезпека втрати життя. Польські леґіонери публично відгрожувалися у Львові і на провінції, що українські школи з дітьми будуть окружувати і вистрілювати дітий до ноги. Випадки побивання до крови українських безборонних школярів і ґімназистів всюди були на дневному порядку. Але Поляки не зупинилися на самім фізичнім недопусканню до науки в публичних і приватних школах. Сего їм було за мало. Аби наше шкільництво роздавити, вони взялися до плянового нищення українських шкільних будинків, шкільних уладжень, приборів, бібліотек і т. и. І так н. пр. в школі Українського Педаґоґічного Товариства у Львові, польські студенти по вандальськи знищили ціле внутрішне урядженнє; прибори і лавки поломили, а навіть не пощадили бюсту Тараса Шевченка, якому викололи очі. Решту шкільних будинків — Поляки зареквірували для війска, поробили в них стайні для коний, повиривали підлоги на паливо і т. и.

Решту доконала Польонія щойно після того, як з ласки і за допомогою антанти заволоділа Східною Галичиною. Тоді екстермінаційний похід Поляків на наше шкільництво дійшов до вершка.

З другими польськими властями, повернула до столиці Краєва Шкільна Рада. Вона обняла безпосередну „владу" над народним і середним шкільництвом; університетом заняв-ся знаний зі свого зоольоґічного шовінізму сенат львівського університету.

Першим актом Кр. Шкільної Ради було викинення 4 автономних членів-Українців з її складу. А зараз потім Президент Ради проф. Др. Цоль видав свій славний обіжник „до учителів і учительок польської народности, занятих в початкових, середніх і фахових школах на области давної Галичини" (Дзєнник Уржендови, ч. 2 з 11. марта 1919). В сім обіжнику він боротьбу українського народу за свою самостійність називає зрадою (sic!) Польщі, а всіх тих Українців — учителів, які в боротьбі приймали участь — виймає з під права та передає в руки карних властий. В школах — заявляє сей президент! — на будуче можуть займати погади лише Поляки. Українці се чужинці! Як бачимо — коротко і ясно...

Дальшим кроком проти українського учительства був відомий розпорядок Краєво Шкільної Ради з 31-го мая 1919 ч. 143 про акцію суду над сх.-галицьким учительством ізза його урядової діяльности в часі української влади на нашій землі. Сей розпорядок ділить учителів на три категорії. До першої категорії (А) він причислює учителів, професорів і директорів, які до служби під українською владою не вступили. Таких учителів розпорядок приймає на службу під польською владою та наказує виплатити їм всю залеглу платню від 1-го падолиста 1918 року — під умовою, що зложить службовий обіт і службове приреченне. В обіті і приреченню учитель заявляє про свою вірну службу польській державі та працю в користь цілого населення. Крім того, мають вони заявити готовість зложення службової присяги на вигадок, коли сего міністерство просвіти у Варшаві зажадає.

До другої категорії (Б) зачислює розпорядок всіх тих учителів, які працювали під українською владою. Їх він від служби в нових обставинах виключує. Одначе дозволяє відступити від сеї засади під слідуючими умовами: 1. Учителі, які працювали під українською владою мусять перед комісарем Кр. Шк. Ради оправдатися (sic!), чому се зробили; 2. Комісарі мусять на письмі ствердити, що згадані учителі не зробили нічого злого Полякам (так, якби „винними" по польському розумінню), вже і так не занялися були польські суди); 3. Учителі мусять відкликати зложене українській владі службове приреченне, а одночасно заявити готовість зложення присяги польській державі.

До третої категорії (В) зачислює розпорядок всіх тих учителів і директорів, які до двох попередних груп не можуть бути зачислені.

Про причисленне до одної з поданих трьох категорій рішає комісія, зложена з трьох Поляків. Від її рішення нема відклику. На основі означеної схеми має наступити також приділенне до подиноких груп — членів родини неприступних учителів і вчительських емеритів.

Отсим розпорядком — Краєва Шкільна Рада, можна сказати одним почерком пера: викинула зі служби все українське учительство, а тим самим і знищила ціле наше шкільництво. Бо очевидно, що всі українські учителі і директори зложили присягу своїй рідній українській владі, а через то один з них не може бути причислений до групи А.

Переходимо до групи Б. Причислений до сеї групи український учитель, значить, насамперед мусів перейти гидке моральне упокоренне, бо мусів виправдуватися ізза того, що служив своїй рідній владі. І то виправдуватися перед своїми національними, а в практиці — ще звичайно і особистими — ворогами. Чи чував хто на світі про подібний дияволський садизм? Але припустім, що Українець — учитель таке упокоренне, аби ратувати себе і родину від голоду, перейшов. Припустім, що і комісія видала про нього корисний вирок. Чи він тоді вже міг повернути на свою дотеперішну посаду? Ні. Його ждало ще нове моральне упокоренне. Він мусів відкликати присягу, зложену українській державі. Що се значить? Се значить, що Українець мусів допуститися зради на власнім краю і народі, бо тільки такий змисл має жаданий Поляками відклик. Отже ясно, що такої заяви не міг зложити Українець.

Про т. зв. очищуючі комісії вже і не згадуємо. Сі комісії складалися зі самих Поляків, які з питомою їм злорадною насолодою виконували функцію інквізиторів над недавними товаришами по фаху, яких нарешті вдалося їм зловити у свої руки. Від рішень комісій, як вже була згадка, не прислугувало учителям — Українцям жадне право відклику.

Але в практиці Поляки і сих норм не придержувалися. І так Окружна Шк. Рада в Бороденчанах зарядженнєм з 14-го червня 1919-го року просто усунула зі служби всіх учителів, які служили за українських властий. Комісія в Надвірній зажадала від кождого Українця — учителя письменної заяви, що нічого не зробив на шкоду польській державі. В Дрогобичі і Львові — комісії звернулися перше до учителів — Поляків, щоби складали донос на Українців і т. д. Ось так працювали сі славні польські комадянські українські організації. Станові учительські і громадські з краю — кількома наворотами зверталися до міністерства освіти у Варшаві з домаганнєм, щоби сей розпорядок знесло, але за кождий раз без найменчого успіху.

(Докінченне буде).

LUCKY STRIKE cigarette

It's toasted

The American Tobacco Co.

НЕСТРАВНІСТЬ.

Нестравність може бути наслідком якоїсь ограничної хороби. Тоді треба розпізнати і лічити ту хоробу; разом з нею минеться нестравність.

Та звичайно такої хороби нема і нестравність буває з того, що слабнуть ті мускули, котрими вкриті внутренности людини. Ті мускули служать для того, щоб кишки і прочі органи травленя удержувати в руху та викидати з тіла перетравлені харчі. Коли-ж вони послабнуть і перестануть правильно функціонувати, тоді людина травить тільки з трудом або й зовсім ні.

Звичайно нестравність буває з того, що людина богато сидить, мало рухається і ходить і невідповідно або непоміркованість та пє. З початку справа здається неважна, та коли нестравність зробиться хронічною, тоді вилічити її незвичайно важко.

У всякім случаю перша рада в правильнім житю та особистій гиґієні. Передівсім щоб їда була проста та здорова, щоб пити досить води, та щоб богато і правильно ходити на свіжім воздусі. Їсти богато ярини, овочів та всякого зерна (не муки); особливо корисна з того погляду вівсяна каша (овтмїл).

Коли нестравність не переходить, то тому мусить бути якась глибша причина і треба порадитися лікаря. Тимчасово можна взяти якись прочищуючий лік. З усіх тих ліків все найліпша косторка (кастор ойл). Можна теж ужити якийсь з сільних препаратів. Та зрештою прочищуючих ліків, з окрема тих що так всюди рекляміються треба оберігатися. Звичайно не помагають, а ще й закріплюють нестравність.

КАЛЄНДАР „ДНІПРО"
— НА РІК 1921 —
Богатий змістом, з численними ілюстраціями і прикрасами, друкований в трех кольорах, дуже старанно викінчений.
ЦІНА ПРИМІРНИКА $1.00.
Замовляючи висилайте на адресу:
"SVOBODA"
82 Grand St. Jersey City, N. J
55 ІЛЮСТРАЦІЙ

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ і З КРАЮ НА ПОСПІШНИХ КОРАБЛЯХ
замовляйте в
IMIGRANT AID COMPANY, Inc.,
225 East 99th Street, New York City

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
ВІРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДНАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:
ГАМБУРГ ..... З класа $125
ДАНЦІГУ ..... " " .....$135 } і 65 податок.
ЛІБАВИ ..... " " $145
ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОЦРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ:
„ЛІТУАНІЯ" - - - - - 4. МАРЦЯ
„ЕСТОНІЯ" - - - - - 16. МАРЦЯ
З ВАРШАВИ ДО НЮ ЙОРКУ $153
В сїй цїнї взучені всї кошта получені з подорожию.
Зарезервуйте місця у наших уповажнених аґентів у вашому місті, або:
BALTIC AMERICAN LINE, INC., Gen'l. Pass. Agents, 42 Broadway, New York City.
K. W. KEMPF, Gen'l Western Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

U.S. MAIL STEAMSHIP COMPANY, Inc.
ВІДЇДЕ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАНЯ ПРЯМО ДО
БРЕМЕНІ ҐДАНЬСКА
S. S. ANTIGONE 12. МАРЦЯ і 30. ЦВІТНЯ
S. S. SUSQUEHANNA 6. ЦВІТНЯ і 21. МАЯ
Голоситись до: Passenger Dept.: 45 Broadway, New York City, або місцевих аґентів.

Г. Кунашевський
ПРЕДСТАВИТЕЛЬ всїх Корабельних Лїній.
Спродаж шифкарт до краю і з краю до АМЕРИКИ
— через —
АНТВЕРПЕН, БРЕМЕН, ГАМБУРГ, ҐДАНЬСК, ТРИЄСТ,
і всї другі порти, на найлїпших і вигіднїйших кораблях.
ОПІКУЄСЬ від стрічі на стації аж до відпливу корабля. — Чековане Багажів.
ОСОБЛИВША опіка РОДИН...
ВИСИЛКА і виміна гроший по курсі ДЕННІМ.
(Не змушуєсь нікого до виміни тихже при відїзді).
ПОВНЕ ВДОВОЛЕНЄ. — ПО ВСІ ІНФОРМАЦІЇ ВЗГЛЯДОМ ВІДЇЗДУ ЯК І СПРОВАДЖЕНЯ ДО АМЕРИКИ, УДАЇТЕСЬ ОСОБИСТО ЧИ ЛИСТОВНО ДО ЗНАНОЇ ДОВГІ ЛІТА ФІРМИ, НА АДРЕС:
G. KUNASHEVSKY,
179 EAST 3RD STREET, NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНЦІ!
СПРОВАДЖУЙТЕ СВОЇХ КРЕВНИХ ДО АМЕРИКИ ПОКИ ЄЩЕ ЧАС.
Ми виробляємо всі потрібні леґальні папери і спровадимо ваші рідні з краю до АМЕРИКИ без жадного клопоту і великих коштів в найкоротшім часі
Лучимо до старого краю, виробляємо ПАШПОРТИ листовно в кільких днях продаємо шифкарти до всїх портів на найбільші і найшвидші корабли разом з тікетом колїйовим по найнизших цїнах компанїйних
Кудри асекурємо від нападів аж до Вашої місцевости
Посилаємо гроші до старого краю по найнизшім курсі і з воєнною ґарантиєю
По всї інформації звертайтесь листовно або приходїть самі до:
MORRIS ENGEL, UKRAINIAN BANKER,
129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ДОБРА НОВИНА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ
Українці можуть виїздити до старого краю без перепон
ПАСПОРТИ доставляємо в дуже короткому часі
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ продаємо до
ДАНЦІГУ, БРЕМЕН, ЛІБАВИ, РИГИ, ОДЕСИ.
Шифкарти продаєсь прямо і до найменших місцевостий
Ручимо за солідну поміч. Постараємось о приміщенне підчас побуту в Ню Йорку, і безплатно займемося вашими пакунками.
ПОЛЬСЬКІ МАРКИ.....$ 2.00 за тисяч
В ОБІГУ РУБЛІ.....$ 6.80 за тисяч
ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ КОРОНИ.....$12.00 за тисяч
Пересилаємо гроші за повною запорукою. — Спровадимо вашу рідню протягом 8 тижнів.
Пишіть або зголошуйтесь особисто до:
ARMIN HERZEG,
127 WASHINGTON ST., NEW YORK CITY
Branch Foreign Money Order Agent of the AMERICAN EXPRESS COMPANY. Near the Liberty and Cortland Street ferries.

ОСТОРОГА

НЕ ВИБИРАЙТЕ СЯ ДО КРАЮ, АНІ НЕ СПРОВАДЖУЙТЕ НІКОГО З КРАЮ, ПОКИ НЕ ЗАСЯГНЕТЕ ПРАВДИВОЇ ПОРАДИ І ІНФОРМАЦІЇ В ОДИНОКІМ

УКРАЇНСЬКІМ ЕМІГРАЦІЙНІМ БЮРІ

в Новарку, Н. Дж.

котре має:
Своїх заступників у Львові і у Варшаві.
Продає шифкарти по компаційній ціні, на всі корабельні лінії.
Паспорти до краю виробляє в протягу кількох днів.
Спроваджує родини з краю.
Пересилає гроші на поміч родинам в краю чинами, а американських долярах.
Полагоджує такие всілякі судові, адвокатські і нотаріяльні справи в Америці. Удайте ся сейчас по інформації на адресу:

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREU,
245 Conrt Street, Newark, N. J.

ШИФКАРТИ

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ

Продаємо на всі корабельні лінії, по компаційних цінах, також стараємось щоби наші пасажирі дістали на кораблі найлучші місця, по дев або четвертій і задній мисці. — Пашпорти виробляємо до кількох днів і діставмо всі потрібні „Візи" від Конзулів, щоби наших пасажирів не затримували по кілька тижнів у чужих краях. — Спроваджуємо рідних з краю, під нашою опікою як до Вашої ласкавости і виробляємо їхнім безплатно, до сего потрібні документи. — Пересилаємо гроші до краю чинами і телеграфічно в долярах або почтою по найнизшім щоденнім курсі з повною гарантією. Пишіть або зайдіть по всякі інформації до: 7вп—

EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY, 116 FIRST STREET, NEW YORK CITY.

пашпорти, шифкарти, справи полагоджені найскорше, найтаніше полагоджує Канцелярія Пашпортова. 28пп

T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

НАЙЛІПША ПАСАЖИРСЬКА УСЛУГА ДО І З ПОЛЬЩІ.

S. S. Polonia, корабель Балтійско-Американської Лінії, відійшов минувшого тижня з Гамбурга-Данциг-Лібави з около 1450 пасажирами.

Понуяриність кораблю Балтійско-Американської Лінії є заслуженою. Подорож на тих кораблях є безпечна і вигідна. Страви є смачні і богаті. Кораблі є скорі, двопурубові, пасажирські, знані пасажирам з передоннених часів.

Корабель Lithuania, Балтійско-Американської Лінії, відходить 4-го марта з Ню Йорку до Гамбурга-Данциг-Лібави просто. Радимо пасажирам резервувати місця на кораблі як найскорше.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без ріжниці в котрій стороні Шікаґо ви оселились, шукайте, телефонуйте до МУЗИКИ і зголошайте тоньш. 36пп
2231 W. Chicago Ave.
Телефон: Seeley 4252

НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Допись з Фол Ривер, Масс.)

Дня 5. лютого с. р. відправлено панахиду за поляглих героїв в Галичині. При тій нагоді зложили громадяни жертву на голодуючих в сумі $18.00 до чого місцевий комітет доложив $12.00, котрі остались були з давньої збірки. Суму $30.00 нашле підписаний відділ через „Фол Ривер Нейшенел Бенк" „фуд-дрефтом" ч. 993341 до Українського Горожанського Комітету у Львові. Ми хотіли вислати гроші, а не поживу, але торг жаден банк не хотів зробити, заявляючи нам, що тепер в Польщі нема жадного порядку, тож гроший вислати не можна.

По Службі Божій тогосамого дня відбулися громадські збори, на котрих одноголосно ухвалено опоратькувати, голова на гчолову по 25 центів, на поміч страчену краєви. І на тім збори закінчено.

о. Алексей Пеленський,
390 Centre St., Fall River, Mass.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Се правда є, що богато американських банків не хоче приймати грошевих посилок до Галичини, з тої причини, що вони посилають до чужих країв чужі гроші, а польських посиланть не хотять, бо вони не мають вартости. Одначе деякі, як приклад „Амерікен Експрес Компані", посилають доляри. Отже порадно є посилати через сю компанію доляри до Земельного Банку Гіпотечного для Українського Горожанського Комітету у Львові або інших організацій. Поживу дрефтами є також добре посилати, але з Галичини і з Відня пишуть, що за гроші вони там дешевше купують поживу.

Гриць Круговий.

ЮНІ СНИ.

Рад заглянув я в душу дівочу,
Мрій кного серця шукаючи...
І не можу збути, хоч хочу
Скілько щастя тоді пережив.

Ті серце з листочків складалось,
Наче рожа в обіймах весни;
Вони ніжно мені усміхалось,
Як читав я дівочі сни.

Перший сон — то бажання любити,
Все віддати за ніжную ласку;
Другий — в щасті себе утопити
І життя огорнути в казку...

Дальше:... „Хочу" ... „Молюся"
[...Бажаю
На листочках я ми відчитали.
На останнім — „Утіхи не маю...
І не знаю, де щастя шукати"

Я устами листочків торкнувся
І вони ніб тюльпан розцвіли.
Перший сон... нам обом усміхнувся —
Та листочки вже вяли були...

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Теодор Грабович, професор української гімназії у Львові, член багатьох українських товариств, помер дня 3. лютого с. р. Ліквідатому, куди виїхав на свята.

Гриць Кузняк, селянин, організатор та духовний провідник Заліщичини, репрезентант усіх політичних товариств, один з найкращих і найбільш-ніших одиниць з помік нашого селянства, помер дня 6. січня 1921 р. на пятнистий тиф (при рівночасному запаленню мозгу), якого набавився в чортківській вязниці при поновному арештованню, а звічки звільнено його вже конаючого. В сілі віку (48 літ життя), осиротили жінку і 6 дітей (одній з них, студент медицини, на далеких чужині), в час найбільшої духової депресії нашого народу, сильно тепнуло їх нічний сон. Помер по тяжких душевних і фізичних муках. Перший раз був він арештований і звільнений в слідстві державного поліцая у Львові ти Льва Сапеги, в друге заарештовано його без подання причини та запроторено в чортківську, забуту всіми, тюрму, з якої невеко вже конаючого. Не час нині на розгляд діяльности покійного, не сила навіть приблизно зачеркнути ті втрати, які понесть весь народ через утрату таких одиниць. Всеж, сказати в сій короткій згадці треба сказати, що се людина, перед якою кожний, хто її знав, клонить голову. І от в день „на мир", Заліщичини зажила в могилу в родинному селі покійного, в Добровлянах, серце наповнене любовю до всіх, жіть до найбільших ворогів. Покійного знала Борщинщина, Городенщина, Снятинщина, Коломия та Львів. В. Ц.

Мандюк Василь, нар. учитель, з Хоп Яворівського, повіт Тернопіль, помер у Винниках в лютому 1920 р. від нагло-того тифу у повітовому шпитали, Кріовські касарні. (Подав: Іван Грушецький, Комірно).

ХОЧЕТЕ ПОЛАГОДИТИ ВАШІ СПРАВИ В КРАЮ?

то удайтесь до адвоката і оборонця
ДРА СТЕФАНА МУДРЕЦЬКОГО
у Львові, вул Ганинська ч. 16.

Др. Мудрецький полагоджує галицькі справи жиючих в Америці Земляків. 42,4,6,8

ВЕЛИКИЙ ВИБІР КРАЄВИХ ПОВІСТИ і МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

КОТРІ НА ДНЯХ НАСПІЛИ З ЕВРОПИ.

ТВОРИ В. ВИННИЧЕНКА:

Том I. Гасло. Ціна		$1.10
II. Гасло. Ціна		1.10
III. Верзиля. Ціна		1.10
IV. Верзиля. Ціна		1.10
V. Нарваний. Ціна		1.10
VI. Нарваний. Ціна		1.10
VII. Ціна		1.10
VIII. Ціна		1.50
IX. Ціна		1.10
X. Ціна		1.10
XI. Ціна		1.10
Гасло. З чотирьохтомного перекладу Володимир Винниченко, оригінальне. Ціна		$1.50
Гасло. З чотирьохтомного перекладу Володимир Винниченко, оригінальне. Ціна		1.10
Рубають Ліс. Повість. Написав Антін Крушельницький. З третьої оправи. Ціна		1.50
Рубають Ліс. Повість. Написав Антін Крушельницький. Фонтурване. Ціна		1.50
Твори Т. Шевченка 5 томів з оправі. Ціна		15.00
Твори Т. Шевченка 5 томів, фонтурованих. Ціна		10.00
Твори Т. Шевченка 3 томи в оправі. Ціна		9.00
Твори Т. Шевченка 3 томи, фонтурованих. Ціна		7.00
Русько-Німецький Словар. Уложив проф. Омелян Пещонак. З третьої оправи. — Ціна		1.00
Люборащі. Сумна Хроніка. Написав Анатоль Свидницький, в оправі. — Ціна		1.75
Люборащі. Сумна Хроніка. Написав Анатоль Свидницький, фонтурованих. — Ціна		1.40
Причка, повість. Написав Іван Нечуй-Левицький, фонтурована. Ціна		1.50
Перша читанка (Буквар) для народних шкіл, уложили: Антін Крушельницький, Омелян Попович, Богдан Лепкий. З оправами Ореста Кузьчинського, Видавнє „Української Культурної Ради". Ціна		55
Читанка і граматика для шкіл народних. Часть I. (Для 1-го і 2-го року науки). Уложив Омелян Попович. Ціна		35
Електричність. Написав П. Кемпісс. — Ціна		50
Як стати по українському граматиком. Коротка українська правописть із етимологією, синтаксою і українською граматикою". Написав Василь Верниволя. — Ціна		30
Гостинці. Збірка фейлетонів. Написав Микола Сподиальний. Ціна		30
Доля. Збірка пісень Богдана Лепкого. — Ціна		30
З великих днів. Написав О. Кобець. — Ціна		15
Гумористичні оповідання О. Стороженка. — Ціна		10
В Тарасову ніч. Написав О. Кобець. — Ціна		15
Наша пісня. (Збірка патріотичних пісень під нотами). — Ціна		35
Як вести Збори Написав К. Немова. — Ціна		25
Промінь Сонця. Написав В. Винниченко. — Ціна		5
Розмови про недугти та здоровля. Написав др. Вадим Зелінський. — Ціна		15
Народний Герой Семен Петлюра (спроба характеристики) Написав В. Боровик. (В. Старий) Ціна		25
Три Поеми. (Сон, Казкал, Суботів). Т. Шевченко.		10
Веселі Вірші. С. Руданський. — Ціна		10
Хома прядка. Студент. Написав В. Винниченко. —		10
Підручник домашних образів, як обмурувати наливемки і їх сполучеными. (12 рисунків в тексті). Оправлював Юрко Костур. — Ціна		75
Замітки про сільське господарство. Написав Володимир Біскупський. — Ціна		50
Князь Ярослав Осмомисл, історична повість Осипа Назарука, нагороджена „Михайлівською Премією" — Ціна		$1.00
Українські Народні Думи, перше повне видання з розвідками, поясненнями, нотами і знимками кобзарів. Зазуля Др. Фізарет Колесса. — Ціна		$1.25
Історія Української Літератури, Том I. до кінця XV. віку. З 30 ілюстраціями. Написав Михайло Возняк. — Ціна		$1.50
Осаул Підкова. Оповідання з кінця XVI. віку. Написав Вячеслав Рудницький. — Ціна		$1.00
Під знаменем Ісуса. Оповідання з кінця XVI. віку. Написав Вячеслав Рудницький. — Ціна		60
Математика. (Практичні поради з арітметики та геометрії). Уложив Др. Андрушенко. — Ціна		60
Ніжка для читання початкових шкіл (166 малюнків в тексті) і письмової мови перевели Андрій Сьдаг і Іван Ковальчук і зредаґував Т. Гуйсинь. — Ціна		60
Зоологія для вищих початкових шкіл із гімназій, з богатьома малюнками та таблицями. Написав Ігор Іванчаковський. — Ціна		75
Початкова географія для народних шкіл з богатьома малюнками і картою. Зладив Ст. Рудницький. Ціна		60
Коротка Історія України для початкових шкіл та 7-ой клясу гімн. Написав Іван Крушельник. (З богатьома малюнками; двома історичними мапами та найновійшою мапою з історії України. Ціна		60
Означ Історії України Repetitorium для вищих клас середних шкіл та учительських курсів, зладив Іван Крушельник. — Ціна		60
Наука природи. Вступні відомости на I. клясу гімназіяльну та для народних шкіл з 138 малюнками. Переклад з французької мови під редакцією Т. Гуйсинка. — Ціна		60

МУЗИЧНІ ТВОРИ.

Без лишнє подаємо твори мають загальну назву: Видавництво „Україна", а вийшли з двох заходів „Українська Накладня" в Коломії, Зірках та і зпорядкував Евген Турула. Друковані вони в німецьких місті Лиську (Лешнер) і лишилися дуже сильним виконанням. Поодинокі ноти є оправлені і дуже прегарні. Хто хотів би купить, буде з них належне вдоволений.

1. Українські Пісні (43) на один голос з супровоєм фортепяна. — Ціна		$1.25
2. Українські Пісні (43) на один голос з супровоєм фортепяна. — Ціна		1.25
3. Українські Пісні (43) на одно голос з супровоєм фортепяна. — Ціна		1.00
4. Українські Гимни (13) на чужеські і мінаці хори в супровоєм фортепяна. Ціна		1.00
5. Українські Весні Пісні (25) (колядки і щедрівки). — Ціна		1.00
6. Музика до творів О. Олеся (10) Л. Стенового. Ціна		1.25
7. Музика до Кобзаря, Сольові пісні (32). Ціна		2.00
8. Музика до Кобзаря. Хори (16). — Ціна		1.25
10. Музика до Кобзаря. Хори (16). — Ціна		1.25
13. Прелюдії Василя Барвінського на фортепян. Ціна		1.25
14. Музика до слів Ю. Федьковича та инших авторів. Хори. (99). Ціна		1.00
15. Музика до слів В. Нечовського. Хори. (11). Ціна		1.00
16. Музика до слів Б. Лепкого в супровоєм фортепяна. Ціна		1.00
17. Музика до слів Ів. Франка. Хори. (18) Ціна		1.00
18. Василь Барвінський. Твори на фортепян. Ціна		1.00
19. Українські марші пісні для хору. — Ціна		1.00
20. Українські марші на фортепян. — Ціна		1.00
21. Українські танкові пісні (25) з супровоєм фортепяна. Ціна		1.25
22. Українські танчиа фортепян. — Ціна		1.75
23. Українські танчи на фортепян. — Ціна		1.75

ШКОЛА ДЛЯ СКРИПКИ,

написав Лев Портнов. Без пояснення, які потрібні для скрипки справи пояснюють дуже докладно, ясно і просто, є подані в трьох мовах: українській, російській і німецькій. По відкритих методах вправ слідують практичні мельодії взяті поважнійше з українських народних пісень. Усі ті мельодії є скомпоновані або дуетами, вправа лінія для скрипки, а друга для учителя (а може бути і третя і другий учитель), або мельодії з тій „Шкоці" є зугруповані послідовно і після педаґоґічного плану. Оригінальним способом є тут перекладені скрипкові ноти й вміщ технічні труднощі.

I. (30. Школа для скрипки, частина перша, зшиток I. (I позиція). Ціна		1.25
I. (31. Школа для скрипки, частина перша, зшиток II. (I позиція). — Ціна		1.25
I. (33. Школа для скрипки, частина друга, зшиток I. (уст позиції і переміна позиції). — Ціна		1.50
I. (34. Школа для скрипки, частина друга (уст позиції і переміна позиції), зшиток II. — Ціна		1.50
I. (35. Школа для скрипки, частина третя (уст позиції і переміна позиції), зшиток III. — Ціна		1.50
I. (36. Школа для скрипки, частина друга (уст позиції і переміна позиції), зшиток IV. Ціна		1.50
I. (37. Школа для скрипки, частина третя (віртуозна техніка), зшиток I. — Ціна		1.00
I. (38. Школа для скрипки, частина третя (віртуозна техніка), зшиток II. — Ціна		1.00
I. (39. Школа для скрипки, частина третя (віртуозна техніка), зшиток III. — Ціна		1.25

ШКОЛА ДЛЯ ФОРТЕПЯНУ,

написав Лев Портнов. Усі потрібні поучення і пояснення (а є їх в кождім зшитку доволі богато) подані в трох мовах: українській, російській і німецькій. По відкритих механічних вправах слідують фортепянові мельодії, взяті головно з українських народних пісень. Деякі етюдки є скомпоновані на 4 руки: для ученика і для учителя. Всі матеріял у тій „Шкоці" є уложений систематично і після педаґоґічного плану. Сей „Школа" повинні запізнавшися всі Українці, котрі мають нагоду вчіть з фортепяном.

I. (40. Школа для фортепяна, частина перша, зшиток I. — Ціна		1.25
I. (41. Школа для фортепяна, частина перша, зшиток II. — Ціна		1.25
I. (42. Школа для фортепяну, частина друга, зшиток I. — Ціна		1.25
I. (43. Школа для фортепяну, частина друга, зшиток II. — Ціна		1.25
I. (44. Школа для фортепяну, частина третя. — Ціна		1.25
I. (51. Мельодичні етюди для скрипки, частина перша (I позиція). — Ціна		1.25

Замовляти висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклонів).

NEW YORK, N. Y.

Заходом Т-ва „Борці Визволення України" і на чисельні домагання публики, Драм.-Співацький Кружок Укр. Р. Клюбу відограє в суботу, дня 26-го лютого 1921 р. дуже интересну драму з життя діячівської родини на Україні за часів російського царату і на початку революції, написану П. Степенком під заголовком: ЗА ПРАВДУ І ВОЛЮ НАРОДА, в Українськім Народнім Домі, 217 Іст 6-та улиця, Ню Йорк. Но представлення бало! Гала отворена о годині 6-тій. Початок представлення точно о 7.45 вечер. Вступ 75 центів. 45-46

NEW YORK, N. Y.

ВОКАЛЬНО МУЗИЧНИЙ ВЕЧЕРОК

відбудеся —

в НЕДІЛЮ, 27. ЛЮТОГО 1921 р.

в гали Парохіяльній, 28 Е. 7-ма улиця.

Візьмуть участь:

Михайло Зазуляк, барітон, при аконипаменті фортепяна — Ольги Куликівної.

Gertrude Price, піяніст.
Miriam Halbinger, скрипак.
Hannah Drittel, челіст.

Trio, члени орхестри з Music School Settlement.

Прегарні світляні рухомі образки (group pictures).

Початок концерту о годині 5.30 вечер. Каси отворена о годині 5-ій вечер.

Вступ для старших по 25 центів, а для дітий в віці 7—14 по 10 центів.

Просяться так місцевих як і заміщених родинців до як найчисленнішої участи.

Комітет виконавчий.

NEW YORK, N. Y.

Заходом Просвітної Секції товариства „Поморяни", відбудеться в льокали Т-ва під ч. 423 East 9th Street, New York, ЧОТИРИ ВІДЧИТИ З ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ. На відчитах буде говоритися про такі питання, як, що се таке добробут народний? Від чого залежить богацтво народа? Як народ виробляє добро, як його розділює межи членів суспільности, як його поживуть. 46-7

Відчити виголосить Омелян Ревюк.

Перший відчит відбудеся в неділю, 27. лютого 1921 р. Слідуючі відчити в слідуючі неділі. Відчити починають ся кождим разом о годині 5.30 пополудни. Вступ 15 центів.

ТРИ БУКВИ ВОВ

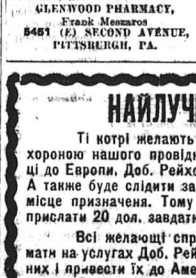

Тисячі вдоволених костумерів висказують: „Я осолодужу мої напитки ВОВ препаратом". ВОВ дає знаменитий запах, смак і краску Вашим напиткам і подабає на ром, джін, токолі, сливовицю, бренду, кімель і грушкову бренду. 33пп

Набудьте цінний сет препаратів ВОВ, Ціна за сет лише $1.50 (висилаючи на один до чотири галонів) з повним описом. Пять сетів $6.50.

Висилайте замовлення ще нині враз з грішми (готівкою, моні-ордером або чеком) до:

GLENWOOD PHARMACY,
Frank Meszaros
5451 (E.) SECOND AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

УКРАЇНСЬКИЙ
ПЕРЕСИЛКОВИЙ ДІМ

під упр. Гр. Задчікського, дипл. фінанс.
ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПО ДЕННІМ КУРСІ
СКОРО, СОВІСНО І БЕЗ СЕКУЛЯЦІЇ.
Сотки посьвідчень і вдоволених костумерів.
ПРОДАЄ ШИФКАРТИ І СПРОВАДЖУЄ РОДИНИ
Гроші шлять мої ордер або готівкою на адресу:
EAST EUROPEAN EXCHANGE,
2234 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

КУРС

Гроший за 1000 польських марків	
драфт	$1.45
почтою	1.55
Румун. леви	
драфт	$13.00
почтою	14.60
пересилка 35 ц	

Курс підлягає зміні.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення меншиби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, як більше разів дасть відповідний опуст. Дворазове оголошення в 5 стрічок $1.00.—

Пошукую свого тата, ІОСИФА ОЛЕШУКА; походить з села Залужє, повіт Забаржє, Гал. Має перебувати в Newark, N. J. Хтобь о нім знав, прошу ласкаво донести на понизшу адресу: JOSEPH OLESHCHUK, 542½ Congress St., Portland, Maine. 45-46

Пошукую свого брата ПЕТРА ШУМОВСЬКОГО, походить зі села Пантюна, повіт Ліско, Гал. Перебував коло Нітсбурга, правдоподібно в Ambridge. Він самий або другі кривни, котрі знають де він перебуває, зволять повідомити мене: MICHAEL SZUMOWSKI, Box 192, Clearfield County, Osceola Mills, Pa. 44-46

ПРОДАМ ТАНО кількадесять українських книжок за половину ціни. Добра нагода для читалень і агентів, бо книжки є нові і цікавої змісти. Продаю, бо іду до краю. Голоситись до: ADAM BLATKOWSKY, 96 Hazel St., Woonsocket, R. I. 43-45

НА ПРОДАЖ бучерня і грошерня, з усім уладженим шторовим, бизнес добрий, серед Українців і Славян. Добра нагода купи для Українців-бизнесмена. Хто хоче заінтересуватися сею продажею, зволить зголоситися до штору від ч. 38½ Greene Street, Jersey City, N. J. 43,5,7

ПОТРЕБА АГЕНТІВ до розпродування загально розголошеного „ВОВ" солодженних напитків. Великий заробок. Голоситься або пишіть: GLENWOOD PHARMACY, Frank Meszaros, 5451 (E.) Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 33пп

МУЩИНА, батько 3 дітий, пошукує женщини в віці від 25 до 35 літ, безлітну, здорову, лагідної вдачі. Українку, котраби хотіла занятися веденням дому і доглядом дітий. Для порозуміння прошуся слати зголошення на адресу: С. Н., c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 44-47

ФАРМИ! Если Ви хочете купити гарну і відповідну та добре заряджену фарму, то звертьтеся за порадою письмом або особисто до обзнакомленого з фармами свого чоловіка а дістанете від него відповідь з спис фарм і цінн. Тепер якраз пора купити фарму. Адресуйте до: S. POKUTNY, 197 Forsyth St., New York, N. Y. 46-48

ХТО ПРИШЛЕ 20 докладних адресів своїх товаришів або знайомих, той одержить Календар Укр. Мистецької Ньюлядні з Ліра, або серце-чудо з бою Укр. Січових Стрільців. Проситься слати до: 34-51

ALL SLAV AGENCY,
204 West 27th St., New York City.

ТОВАРИШ!!

ХТО ІДЕ ДО КРАЮ? або хоче спровадити кого до Америки, перевести яку правну старокраївську справу.

ВИСЛАТИ гроші АБО ПАКУНКИ і великі справи, пишіть або приходіть до своїх:

Евстахій Лисовський, голова
STAR SHIPPING COMPANY,
426 E. 16th St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНІХ НЕДУГ І АКУШЕР
Години приняття: від 9. рано до 9 вечер, в неділі до 4. пополудни
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. К. БІЛИК
Український Лікар
Урядові години: від 11—1 і 5—7
237 W. 48th St., New York, N. Y.
(коло Broadway)
Телефон офісу: Bryant 1567
Телефон дому: Academy 5091

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недужих мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

НЕДУГИ МУЩИН
DR. KOLER

638 PENN AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

Говорить по українськи.

Др. Колер відбув свої студиї в Росії і має 28 літ досвіду у леченю мущин. Голоситься особисто, почтою не лічу. Години приняття: від 9. рано до 5. веч., в неділі від 9. до 2. попол.

ДОКТОР ЗИНС

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

Говорить по українськи.
Має 25-літну практику в „Ню Йорк Пост Ґраджуейт Госпіталі" і „Джон Гопкинс Госпіталі" в Бал.

Лікарська Порада Даром.
Годинн: від 9. рано до 3. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.
110 E. 16th St., New York,
між Irving Pl. & Union Sq.

R. M. S. P.

до

ЕВРОПИ

Що два тижні „О" кораблями
NEW YORK--HAMBURG
задержуючись хвилево
В ШЕРБУРГ І САВТГЕМПТОН

ORBITA - - -	21. МАЯ
OROPESA - - -	4. ЧЕРВНЯ
ORDUNA - - -	18. ЧЕРВНЯ

1-ша, 2-га і 3-та клясса пасажирська
Знамениті вигода для пасажирів третої кляси.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York
Або у наших агентів.

НАЙЛУЧША НАГОДА ЇХАТИ ДО КРАЮ

Ті котрі желають бути в Европі мають найлучшу нагоду тепер їхати під охороною нашого провідника Доб. Евгенія Рейховського, котрий відїзджає в короткі до Европи, Доб. Рейховський буде помагати в всяких потребах в часі подорожи. А также буде слідити за Вашими багажами, щоб Ви могли в цілости перевести на місце призначеня. Тому ті, що желають прилучитись до партії зволять ласкаво прислати 20 дол. завдатку на замовлення місця на корабли.

Всі желающі спровадити свою рідню до Америки мають найлучшу нагоду мати на услугах Доб. Рейховського, котрий їде в тій цілі, щоб віднайти Ваших рідних і привести їх до Америки. Ви можете самі зрозуміти яку велику поміч ми дамо для Ваших рідних котрі можливо ніколи не їздили та неможуть дістатись до Злучених Держав.

Се вже третий із ряду з наших представників котрого посилаєм до Европи на жаданнє наших клієнтів, щоб дати наглу поміч їх нуждаючій родині в старім краю. Отже хтоб хотів скоро спровадити свою рідню або передати грошеву поміч нехай сейчас напише до нашого банку.

ЯК ХОЧЕТЕ скоро вислати гроші до КРАЮ, то наш банк чесно Вас обслужить. Гроші виміняємо після біжучого щоденного курсу та пересилаємо до краю ТЕЛЕГРАФІЧНО, МОНЕЙ ОРДЕРОМ І БАНКОВИМ ДРЕФТОМ як найскорше і під повною гарантією. НАШ БАНК СТОЇТЬ В ТІСНІЙ ЗВЯЗІ З ЕВРОПЕЙСЬКИМИ ДЕРЖАВНИМИ БАНКАМИ, тому всяка посилка єсть певна, скора і дешева. Посилаючі гроші через наш банк дістають ОФІЦІЯЛЬНІ ПОСВІДЧЕНЯ „РЕСИТ" яко запоруку своєї посилки, та доручаєм власноручно підписи краєвої почти.

У всіх потребах пасажирських і банкових просимо звертатись особисто або листовно на адресу:

HENRY C. ZARO, BANKER,
39 COOPER SQUARE, DEPT. U. 7. NEW YORK, N. Y.